

วิถีชีวิตของชาวไทโยยที่สัมพันธ์กับพระพุทธศาสนา

THE WAY OF LIFE OF THAIYOY RELATED TO BUDDHISM

¹ภัทรารุณ ปัญจันทรสิงห์

Pattarawut Panchansing

²บุญส่ง ลินธุ์นอก

Boonsong Sinthunok

³เจษฎา มุลยาพอ

Jesada Munyapho

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkorn University

¹Corresponding Author Email: kwanbopit@hotmail.com

Received May 15, 2020; Revised May 25, 2020; Accepted: May 30, 2020

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทโยย และวิเคราะห์วิถีชีวิตของชาวไทโยยที่มีต่อพระพุทธศาสนา การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์และเอกสารต่างๆ ประชากรกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ พระภิกษุ ชาวบ้านบ้านอากาศ อำเภออากาศอำนวยจังหวัดสกลนคร วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่าชาวไทโยย เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีประวัติความเป็นมาของการอพยพมาจากบ้านฮ่อมท้าว ประเทศลาว เรียกว่าบ้านม่วงริมยาม ปัจจุบันอยู่ในเขตอำเภออากาศอำนวย และอีกส่วนหนึ่งก็ได้อพยพเคลื่อนต่อไปทางทิศตะวันตกของอำเภออากาศอำนวยเข้าไปอยู่ในอำเภอนวนนิวาส ประเพณีเกี่ยวกับชีวิตซึ่งเป็นประเพณีของชาวไทโยยบ้านอากาศยังมีการยึดถือปฏิบัติ เช่น ประเพณีการเกิดที่มีการผูกแขน การบวชที่มีการทำขวัญ การแต่งงานที่มีบายศรี และการตายที่มีการสวดทำบุญแผ่ส่วนกุศลเลี้ยงฝังหรือเผาหรือเก็บกระดูก จากข้อมูลที่ได้พบว่าทุกๆ ประเพณีดังกล่าวมีการปฏิบัติต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน เพราะส่วนใหญ่ทำตามประเพณี ส่วนหนึ่งทำแล้วสบายใจและอีกส่วนหนึ่งทำเพื่อความเป็นสิริมงคลต่อชีวิต ในกลุ่มชาวไทโยยนี้เป็นกลุ่มที่มีความขยันหมั่นเพียรในการทำงาน มีความเป็นอยู่ในการดำเนินชีวิตอย่างมัธยัสถ์ มีรูปแบบแนวทางวัฒนธรรมเป็นของตนเอง ชาวไทโยยนั้นนับถือศาสนาพุทธ ทำให้มีอิทธิพลต่อการอบการดำเนินชีวิตและทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในความเป็นอยู่และเกิดการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม ซึ่งชาวไทโยยบ้านอากาศยังคงลักษณะเด่นเป็นเอกลักษณ์และคุณลักษณะต่างๆ ของชาติพันธุ์เดิมที่ได้รับสืบทอดมา

คำสำคัญ : วิถีชีวิตของชาวไทโยย, พระพุทธศาสนา, อำเภออากาศอำนวย, จังหวัดสกลนคร,

ABSTRACT

The purposes of this research were: 1) to study the background of Thaiyoy ethnic groups; 2) to analyze the way of life of Thaiyoy folks towards Buddhism. This research was the qualitative research conducted by collecting the data from the interview and documents. The key informants were the Buddhist monks and the Akat folks in Akat Umnouy district. The data were analyzed by using the descriptive analysis. The results of the research are found that 1) Thaiyoy folks are the ethnic groups who have the long chronicle of migration from Homtoaw village, the Laos country to be located in the territory of Mouny Rimyam village. At the present, this village is in Akat Umnouy district and some migrated to the west of Akat Umnouy district and entered to live in Vanonnivas district. The tradition is related to the life, that is, the Thaiyoy folks' tradition in Akat village is still maintained as practices such as the birth tradition by binding the alms, being ordained by blessing ceremony for longevity of life, to be married by auspicious ceremony and the death by chanting and making merit to devote to the death or funeral or burning or collecting the bolds. From the data, it is seen that every tradition as mentioned is still practiced until the present because the majority of people practice in accordance with traditions. Some who have done that they feel happy and the others have done in order to have auspicious life. In Thaiyoy ethnic groups, they are diligent in working and they earn living economically. They have the features of their own cultures. These Thaiyoy folks believe in Buddhism. It plays an influence role on the lifestyles and makes change in living to combine with the way of cultures. Thaiyoy folks in Akat village still have the dominant characteristics as the identity and various qualities of the former ethnics' heritage.

Keywords: the way of Life, Thaiyoy folks, Buddhism, Akat Umnouy district, Sakonnakhon province

บทนำ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีพื้นที่กว้างใหญ่ และจากประวัติศาสตร์อันยาวนานไม่มีการติดต่อกับโลกภายนอกเหมือนภาคอื่น เว้นแต่กับชนชาติพันธุ์ต่างๆ ที่มารวมตัวตั้งถิ่นฐานอยู่ร่วมกัน กล่าวได้ว่าชาวอีสานเป็นกลุ่มประชากรของประเทศไทยที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่น่าสนใจยิ่ง พอจะแบ่งเป็น 4 กลุ่มใหญ่ ดังนี้ (1) กลุ่มวัฒนธรรมไทย-ลาว กลุ่มไทย-ลาวหรือที่เรียกว่าชาวอีสานเป็นกลุ่มใหญ่ที่สุด ส่วนใหญ่กระจายอยู่ทั่วไปในตอนบนของภาคเป็นกลุ่มที่สืบทอดวัฒนธรรมลุ่มน้ำโขงมาแต่โบราณมีตัวอักษรของตัวเอง 2 แบบ คืออักษรไทยน้อย ซึ่งเป็นอักษรสุโขทัยแขนงหนึ่ง และอักษรตัวธรรม ซึ่งได้ต้นแบบอักษรมอญโบราณ มีวรรณกรรมท้องถิ่นของตนเองและยึดมั่นในจารีต ประเพณี ซึ่งดำเนินชีวิตตามฮีตสิบสองคองสิบสี่อันเป็นจารีตแม่บทของผู้คนในภาค กลุ่มไทย-ลาว ประกอบด้วยกลุ่มย่อยๆ คือ กลุ่มไทยลาว ผู้ไท ไท้อูไทโย้ยและไทแสก (2) กลุ่มวัฒนธรรมมอญ-เขมร คือกลุ่มที่ใช้ภาษาตระกูลมอญ-เขมร ตั้งภูมิลำเนาอยู่ทางตอนล่างของภาค (3) กลุ่มวัฒนธรรมไทย (ไทยโคราช) เป็นกลุ่มที่ใช้ภาษาไทยภาคกลางเพียงแต่สำเนียงเพี้ยนเหนือเท่านั้น ส่วนใหญ่ตั้งภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดนครราชสีมา บุรีรัมย์ ชัยภูมิ ชาวอีสานจะเรียกชาว

โคราชว่าไทยโคราช หรือไทยเบ็งหรือไทยแดง (4) กลุ่มวัฒนธรรมอื่นๆ ได้แก่ ญวนและกูลา ญวนนั้นชาวอีสานเรียกว่าแกว (ปราณี ตันตยานุบุตร, 2550) ซึ่ง นางเยาว์ ชาญณรงค์ อธิบายถึงวัฒนธรรมท้องถิ่นหรือวัฒนธรรม ใน “วัฒนธรรมไทย” ในหนังสือวัฒนธรรมและศาสนา : วัฒนธรรมท้องถิ่นหรือวัฒนธรรมพื้นบ้านว่า หมู่บ้านของคนไทยเป็นหน่วยทางสังคมที่สามารถพึ่งตนเองได้ มีสิ่งต่างๆ ซึ่งสามารถสนองความต้องการที่จำเป็นแก่ชีวิตของสังคม นิสัยใจคอและขนบธรรมเนียมประเพณีของคนในหมู่บ้านจะมีหลักมาจากการกสิกรรมและศาสนา(คติความเชื่อ) จึงเกิดเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นของแต่ละท้องถิ่น ซึ่งโดยทั่วไปเรียกว่า “วัฒนธรรมท้องถิ่น” หรือ “วัฒนธรรมพื้นบ้าน” ซึ่งจะแตกต่างกันในรายละเอียดของขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรมและความเชื่อดั้งเดิมที่ถือปฏิบัติสืบต่อกันมา เช่น ท้องถิ่นภาคอีสานมีการผดผี การไหว้ผีปู่ตา ผีฟ้า การผูกเสี่ยว การบายศรีสู่ขวัญ การแห่บั้งไฟ การแข่งเรือ การแห่ผีตาโชน การเป่าแคน การเซิ้ง เป็นต้น (นางเยาว์ ชาญณรงค์, 2549)

ความเชื่อเรื่องภูตผี ชาวไทโย้ยบ้านอากาศมีความเชื่อว่าผีมีจริง ผีที่ชาวไทโย้ยนับถือได้แก่ ผีบรรพบุรุษ เป็นผีประจำตระกูล หมายถึง ผีปู่ย่า ตายาย ที่คอยดูแลรักษาลูกหลานในครอบครัวและผีเรือน เป็นผีประจำครอบครัว ส่วนผีแสด เป็นผีดูแลไร่นาไม่ให้เสียหายจากภัยพิบัติต่างๆ และให้ได้ผลผลิตมากๆ ชาวไทโย้ยบ้านอากาศทำพิธีเช่นสรวงหรือเลี้ยงผีเหล่านี้เสมอ โดยเฉพาะผีตาแสดเพราะถือว่าจะอำนวยผลดีในการทำนา เช่นสรวงผีบรรพบุรุษ เมื่ออยู่ดีกินดีมีความอุดมสมบูรณ์ก็ไปวัดอุทิศส่วนกุศลให้ ดังนั้นไม่ว่าชาวไทโย้ยบ้านอากาศจะทำกิจกรรมใดจะไปไหนมาไหนมีความสุขกายสุขใจ จะมีการเช่นสรวงผีทุกครั้งและจะไม่ประพฤติดิปฏิบัติในสิ่งที่เรียกว่าการผดผี ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่สามารถมองเห็น การผดผีอาจเกิดขึ้นได้จากการรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ความคึกคะนองหรือการผดประเพณีอย่างใดอย่างหนึ่ง (จุมพล วิเชียรศิลป์, 2548) โดยวิธีความเชื่อดังกล่าวนั้นปรากฏตามหลักการในพระพุทธศาสนาที่พิจารณาถึงความเชื่อที่มนุษย์ถูกภูตเหล่านี้ดูแลและเมื่อเกิดเหตุเภทภัยก็จะพากันขอความเมตตาจากภูตเหล่านี้ให้ช่วยเหลือ (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่มที่ 25 ข้อที่ 1-3 หน้า 9)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกทำการศึกษาเรื่อง ศึกษาวิถีชีวิตของชาวไทโย้ย อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดสกลนคร โดยมุ่งทำความเข้าใจมิติคุณค่าประเพณี วัฒนธรรม พิธีกรรม ความเชื่อ วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ว่ามีการเปลี่ยนแปลงหรือยังคงอยู่ไปมากน้อยเพียงใดในสภาวะปัจจุบัน เพื่อประโยชน์ต่อการศึกษาและยังคงไว้ซึ่งวัฒนธรรม ประเพณี พิธีกรรม วิถีชีวิต ความเชื่อของชนเผ่าไทโย้ยต่อไป

ความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทโย้ย

ชาวไทโย้ย เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีประวัติความเป็นมาของการอพยพมาจากบ้านหอมข้าว ประเทศลาว มีท้าวติวฮอยเป็นหัวหน้า พร้อมด้วยท้าวศรีสุราช ท้าวจันทนาม ท้าวนามโคตร มาตั้งถิ่นฐานอยู่บ้านม่วงริมยาม โดยมีท้าวศรีสุราช ซึ่งได้รับโปรดเกล้าฯ ให้เป็นหลวงผลานุกุลเป็นเจ้าเมือง เมื่อปี พ.ศ. 2390 ในสมัยรัชกาลที่ 2 สาเหตุของการอพยพเนื่องจากต้องการแสวงหาพื้นที่ทำมาหากินและอพยพมาด้วยความสมัครใจไม่ได้ถูกกวาดต้อนหรือขับไล่ โดยได้อพยพข้ามแม่น้ำโขงอาศัยแม่น้ำสงคราม และลำน้ำยามตามลำดับ แล้วมาตั้งถิ่นฐานบริเวณที่เรียกว่าบ้านม่วงริมยาม ปัจจุบันอยู่ในเขตอำเภอบ้านหมี่ และอีกส่วนหนึ่งก็ได้อพยพเคลื่อนต่อไปทางทิศตะวันตกของอำเภอบ้านหมี่เข้าไปอยู่ในอำเภอดงเจริญ ชาวโย้ยเข้ามาอาศัยในบ้านม่วงริมยาม ซึ่งเป็นหมู่บ้านตั้งอยู่ระหว่างเขตจังหวัดสกลนครและจังหวัดนครพนม (สาเหตุที่เรียกบ้านม่วงริมยามเพราะมีลำน้ำยามไหลผ่าน) บริเวณนี้เป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การ

เพาะปลูกมาก จึงทำให้มีราษฎรจากที่อื่นอพยพเข้ามาอาศัยเป็นจำนวนมากขึ้น การอาศัยแม่น้ำเป็นเส้นทางคมนาคม ปัจจุบันชาวไทโย้ยยังตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตอำเภออากาศอำนวย และอำเภอดงเจริญ

กลุ่มชาวไทโย้ยเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความขยันหมั่นเพียรในการทำงาน มีความเป็นอยู่ในการดำรงชีวิตอย่างมีธรรมาภิบาลและมีระเบียบ มีรูปแบบแนวทางการพัฒนาเป็นของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาพูดในกลุ่มของตนและยังมีการเรียนรู้และใช้ภาษาไทยกลาง ภาษาไทยกลางในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น หรือในระบบราชการ ชาวไทโย้ยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ทำให้มีอิทธิพลต่อการก่อการดำเนินชีวิตและทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในความเป็นอยู่และเกิดการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม ซึ่งชาวไทโย้ยในอำเภออากาศอำนวยยังคงลักษณะเด่นเป็นเอกลักษณ์และคุณลักษณะต่างๆ ของชาติพันธุ์เดิมที่ได้รับสืบทอดมา ดังนี้ 1. ชาวไทโย้ยมีความเป็นอยู่อย่างมีธรรมาภิบาลและมีระเบียบ มีความพอใจในความเป็นอยู่ของตนเอง 2. ชาวไทโย้ยมีความขยันหมั่นเพียร อดทนในการทำงาน เช่น ทำนา ทำไร่ และการทอผ้าซึ่งปัจจุบันได้รับการส่งเสริมให้มีกลุ่มทอผ้าที่มีฝีมือ จนกลายเป็นสินค้าส่งไปจำหน่ายทั้งในและต่างประเทศในปัจจุบัน 3. ชาวไทโย้ยมีความรักความสามัคคีมีน้ำใจดี เคารพผู้อาวุโสและจะไม่ทะเลาะวิวาทกัน

ขณะที่วิถีชีวิตของชาวไทโย้ย อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร ที่สัมพันธ์กับพระพุทธศาสนาชนชาติต่างๆ ในแหลมอินโดจีน พวกเขายอมรับนับถือศาสนาต่างๆ รวมถึงศาสนาพราหมณ์และศาสนาพุทธตามประวัติศาสตร์คนยอมรับนับถือศาสนาทั้งสองตั้งแต่สุโขทัยเป็นราชธานี โดยคนไทยและคนลาวนับถือศาสนาพุทธและพราหมณ์มานานแล้ว ซึ่งชาวไทโย้ยก็เป็นอีกชนเผ่าหนึ่งที่อพยพมาจากฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง เข้าสู่ดินแดนที่เรียกว่าประเทศไทย จนถึงทุกวันนี้และการนับถือศาสนาของชาวไทโย้ย ก็นำเอาศาสนาพุทธและศาสนาพราหมณ์ รวมถึงศาสนาอื่นๆ เช่น ศาสนาผี (ลัทธิบูชา - วิญญาณ) มานานแล้ว ซึ่งคนไทย คนลาว คนๆ เดียวสามารถนับถือได้หลายศาสนา ชาวไทโย้ยก็เหมือนกันเป็นชาวพุทธไปวัดทุกวัน และในขณะเดียวกันก็ทำพิธีทางศาสนาและลัทธิความเชื่อที่ตนเคยนับถือมาด้วย เช่น การบิ๊ยะ เป็นต้น จึงแสดงว่าบรรพบุรุษชาวไทโย้ยมีการนำศาสนาที่ตนเคยนับถือมาด้วย จะสังเกตเห็นได้จากการวางแผนสร้างวัด เริ่มแรกท่านก็สร้างวัดกลาง วัดทุ่ง วัดจอมแจ้ง วัดไตรภูมิ วัดศรีโพธิ์เมืองและวัดอุดมรัตนาราม ตามลำดับ ชาวไทโย้ย มีการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองทั้ง 4 ด้าน คือ 1. ด้านศาสนธรรมคำสอน พระภิกษุสามเณรศึกษาเล่าเรียนและปฏิบัติตามเทศนาว่ากล่าวเผยแผ่พระธรรมคำสอน 2. ด้านศาสนบุคคล ได้แก่ บริษัท 4 ภิกษุ สามเณร อุบาสก - อุบาสิกา รู้หลักคำสอนแล้วได้ปฏิบัติตาม ละชั่วทำดี จิตใจก็เจริญไม่เสื่อมจากความสุข 3. ด้านศาสนวัตถุ ได้แก่ วัดวาอาราม โบสถ์ วิหาร ก็ได้สร้างขึ้นจนพอเพียงขีดหน้าชูตาแก่ผู้ได้เห็น รวมทั้งยังมีพระแก้ว ซึ่งเป็นพระพุทธรูปที่ชาวไทโย้ยนับถือ 4. ด้านศาสนพิธี เช่น การไหว้พระสวดมนต์ การกล่าวคำถวายทาน ก็ได้รับการพัฒนาให้เป็นสากลและเป็นประโยชน์รวมถึงความถูกต้องเหมาะสมมากขึ้น

วิเคราะห์วิถีชีวิตของชาวไทโย้ยที่มีต่อพระพุทธศาสนา

วิถีชีวิตของชาวไทโย้ยพบว่าเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับพระพุทธศาสนาในแนวทางดังต่อไปนี้

1. **ลักษณะทางด้านวัฒนธรรมประเพณี** ความเข้าใจเกี่ยวกับตนเองของชาวไทโย้ยบ้านอากาศ ตามลักษณะทางสรีรวิทยาหรือกลุ่มชาติพันธุ์ทั้งชายและหญิงมีรูปร่างสันทนต์ ผิวสองสีค่อนข้างขาวกว่าชาวไทยลาวหรือไทยกลาง เมื่อถูกเรียกว่าโย้ยก็ยอมรับด้วยความภาคภูมิใจแสดงให้เห็นว่าชาวไทโย้ยมีความเข้าใจตนเองภูมิใจในการที่เป็นชาวโย้ย ซึ่งยังรักษาเอกลักษณ์และคุณลักษณะและคุณลักษณะต่างๆ ของชาติพันธุ์เดิม เช่น ความเป็นอยู่อย่างมีธรรมาภิบาล มีระเบียบ ขยัน มีความสามัคคีในกลุ่ม เคารพผู้อาวุโส อาชีพหลักของชาวไทโย้ย คือ

การทำนา อาชีพเสริม ได้แก่ การหาปลา เนื่องจากอยู่ใกล้ลำน้ำยม การจักสาน การทอผ้า ซึ่งนอกจากจะเอาไว้ใช้เองแล้ว ปัจจุบันเป็นสินค้าส่งออกไปจำหน่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศ ผ้าที่ชาวไทโย้ยทอขึ้นนี้จัดเป็นผ้าทอที่งดงามมาก แสดงให้เห็นว่าชาวไทโย้ยมีความเข้าใจตนเองและภูมิใจในการรักษาเอกลักษณ์ของกลุ่มตนเองในด้านภาษา วัฒนธรรมความเป็นอยู่และคุณลักษณะที่แสดงออกในกิจวัตรประจำวัน ซึ่งวัฒนธรรมที่มีความสัมพันธ์กับพระพุทธศาสนาที่ยังคงอยู่ โดยปรากฏในประเพณีบุญตบ เป็นประเพณีที่ชาวไทโย้ย บ้านอากาศถือปฏิบัติสืบทอดกันมาตั้งแต่โบราณกาล 50 ปีย้อนหลัง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2503 ย้อนหลังประเพณีบุญตบเป็นประเพณีที่ถือปฏิบัติต่อเนื่องกันเป็นประจำทุกปี หลังจากฤดูกาลเก็บเกี่ยวข้าว ทำไร่ ทำนาเสร็จ เดือนธันวาคม ถึง เดือนเมษายน ในช่วงนี้เป็นช่วงเทศกาล ประเพณีบุญตบ ตามแต่โอกาสจะเอื้ออำนวย ส่วนมากจะเริ่มในเดือนมกราคม – กุมภาพันธ์ เพราะเป็นช่วงข้าวใหม่ ปลาใหม่ ปู ปลาอาหารต่างๆ ก็ยังอุดมสมบูรณ์หาได้ง่าย น้ำกินน้ำใช้ตามแหล่งน้ำต่างๆ ก็ยังไม่เหือดแห้ง ซึ่งชาวไทโย้ยบ้านอากาศเรียกชื่อ งานบุญได้หลายชื่อ เช่น เอาบุญตบ บุญมหาชาติ บุญประจำปี หรือบุญพระเวส ประเพณีบุญตบจะมีขั้นตอน คือ สมภารวัด (เจ้าอาวาสวัด) พร้อมไวยาวัจกรวัด พุทธศาสนิกชน ชาวคุ้มวัด คุ้มบ้านจะต้องนัดหมายการประชุมกันส่วนมากจะกำหนด เอาศาลาการเปรียญวัด ครั้นพร้อมเพรียงกันแล้วก็จะเปิดประชุม ตกลงกันหาฤกษ์งามยามดี กำหนดวันรวมบุญ (โฮมบุญ) และกำหนดฉลากบุญ (ฎีกา) ตามกำหนดของวันรวมบุญ

2. ลักษณะทางวิถีชีวิต ปัจจุบันสังคมสมัยใหม่ได้แพร่เข้าสู่หมู่บ้าน ทำให้ประเพณีเก่าๆ เริ่มเสื่อมไป เพราะคนในสังคมมุ่งเน้นในเรื่องของการดำเนินชีวิต การทำมาหากินตามระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ประเพณีเกี่ยวกับชีวิตซึ่งเป็นประเพณีของชาวไทโย้ยบ้านอากาศเริ่มจากประเพณีการเกิดที่มีการผูกแขน การบวชที่มีการทำขวัญ การแต่งงานที่มีบายศรี และการตายที่มีการสวดทำบุญแผ่ส่วนกุศลแล้งฝังหรือเผาหรือเก็บกระดูก จากข้อมูลที่ได้พบว่าทุกๆ ประเพณีดังกล่าวมีการปฏิบัติต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน เพราะส่วนใหญ่ทำตามประเพณี ส่วนหนึ่งทำแล้วสบายใจและอีกส่วนหนึ่งทำเพื่อความเป็นสิริมงคลต่อชีวิต ชาวไทโย้ยยังมีความเชื่อและนับถือผี สิ่งลี้ลับนำมาเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต อาชีพ สภาพสังคมความเป็นอยู่จึงต้องเคารพบูชา พ่อเจ้าหรือกวนจ้าว จึงมีบทบาทมากในการติดต่อวิญญาณผี ที่ชาวไทโย้ยให้ความเคารพและยึดมั่นว่าช่วยคุ้มครองป้องกันเหตุร้ายต่างๆ ได้ คือศาลเจ้าปู่หรือหอปู่ตา ผีตาแฮกหรือผีไร่ผืนนา เป็นต้น สิ่งลี้ลับเหล่านี้จึงทำให้สังคมของชาวไทโย้ยมีประเพณี กฎเกณฑ์ของสังคมอย่างชัดเจนในพิธีกรรมต่างๆ สำหรับความศรัทธาในพระพุทธศาสนา มีบทบาทมากเพราะในสังคมชาวไทโย้ย ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ความศรัทธาที่มีต่อศาสนาจึงมีวัดมากมายอยู่ละแวกใกล้เคียงกัน มีรูปแบบแนวทางวัฒนธรรมเป็นของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาพูดในกลุ่มของตนและยังมีการเรียนรู้และใช้ภาษาไทยลาว ภาษาไทยกลางในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น

บทสรุป

ชาวไทโย้ยเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีประวัติความเป็นมาของการอพยพมาจากบ้านฮ่อมท้าว ประเทศลาว มาตั้งถิ่นฐานอยู่บ้านม่วงริมยม เมื่อปี พ.ศ. 2390 ในสมัยรัชกาลที่ 2 สาเหตุของการอพยพเนื่องจากต้องการแสวงหาพื้นที่ทำมาหากินและอพยพด้วยความสมัครใจไม่ได้ถูกกวาดต้อนหรือขับไล่ โดยได้อพยพข้ามแม่น้ำโขงอาศัยแม่น้ำสงคราม และลำน้ำยมตามลำดับ แล้วมาตั้งถิ่นฐานบริเวณที่เรียกว่าบ้านม่วงริมยม ปัจจุบันอยู่ในเขตอำเภออากาศอำนวย และอีกส่วนหนึ่งก็ได้อพยพเคลื่อนต่อไปทางทิศตะวันตกของอำเภออากาศอำนวยเข้าไปอยู่ในอำเภอดอนนาหว้า ชาวโย้ยเข้ามาอาศัยในบ้านม่วงริมยม ซึ่งเป็นหมู่บ้าน

ตั้งอยู่ระหว่างเขตจังหวัดสกลนครและจังหวัดนครพนม บริเวณนี้เป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเพาะปลูกมาก จึงทำให้มีราษฎรจากที่อื่นอพยพเข้ามาอาศัยเป็นจำนวนมากขึ้นการอาศัยแม่น้ำเป็นเส้นทางคมนาคมปัจจุบันชาวไทโย้ยยังตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตอำเภออากาศอำนวย และอำเภอดอนนาหว้า

ชาวไทโย้ยเป็นชนเผ่าหนึ่งที่อพยพมาจากฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง การนับถือศาสนาของชาวไทโย้ยนั้นนำเอาศาสนาพุทธและศาสนาพราหมณ์ รวมถึงศาสนาอื่นๆ เช่น ศาสนาผี (ลัทธิบูชา – วิญญาณ) และในขณะเดียวกันก็นำพิธีทางศาสนาและลัทธิความเชื่อที่ตนเคยนับถือมาด้วย เช่น การบ๊ะ เป็นต้น จะสังเกตเห็นได้จากการวางแผนสร้างวัด ปัจจุบันสังคมสมัยใหม่ได้แพร่เข้าสู่หมู่บ้าน ทำให้ประเพณีเก่าๆ เริ่มสูญหายไปบ้างเพราะคนในสังคมมุ่งเน้นในเรื่องของการดำเนินชีวิต การทำมาหากินตามระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ประเพณีเกี่ยวกับชีวิตซึ่งเป็นประเพณีของชาวไทโย้ยบ้านอากาศยังมีการยึดถือปฏิบัติ เช่น ประเพณีการเกิดที่มีการผูกแขน การบวชที่มีการทำขวัญ การแต่งงานที่มีบายศรี และการตายที่มีการสวดทำบุญแผ่ส่วนกุศลแล้งฝั่งหรือเผาหรือเก็บกระดูก ชาวไทโย้ยนั้นนับถือศาสนาพุทธ ทำให้มีอิทธิพลต่อการอบการดำเนินชีวิตและทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในความเป็นอยู่และเกิดการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม ซึ่งชาวไทโย้ยบ้านอากาศยังคงลักษณะเด่นเป็นเอกลักษณ์และคุณลักษณะต่างๆ ของชาติพันธุ์เดิมที่ได้รับสืบทอดมา

เอกสารอ้างอิง

- จุมพล วิเชียรศิลป์. ชนเผ่าไทโย้ย. ใน ประวัติศาสตร์ไทโย้ยบ้านอากาศ. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2548.
- นงเยาว์ ชาญณรงค์. วัฒนธรรมไทย, หนังสือวัฒนธรรมและศาสนา : วัฒนธรรมท้องถิ่นหรือวัฒนธรรมพื้นบ้าน. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2549.
- ปราณี ดันตยานุบุตร. วัฒนธรรมพื้นบ้าน. ใน ภูมิปัญญาไทยกับวัฒนธรรมพื้นบ้าน. ภูมิปัญญาไทย : วัฒนธรรมพื้นบ้าน (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2550.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

